

Petre Andrei și Francmasoneria ieșeană interbelică [Petre Andrei and the interwar Freemasonry of Iasi]

Cătălin TURLIUC

Abstract

The present paper is focused on a peculiar, less known to the general public, aspect of Petre Andrei's biography and activity, namely his involvement in the interwar Romanian Freemasonry. Initiated on 4-th November 1930 Petre Andrei was member in the "Moldova" Lodge in Iasi. His Mother Lodge kindled the Lights in the same year, in February, and so becoming the fifth Lodge in the former capital city of Moldova. After a brief biographical survey, the paper deals with few general aspects concerned Freemasonry and its Romanian historiography in order to better understand the place and role played by this modern fraternal association in the social life of the country. Discussing the values and principles promoted by Petre Andrei as scholar and also a politician one can observe the striking similarities with those endorsed by Freemasonry. The paper used archive materials and also fragments from his published works. In conclusion I stress one more time on the fact that modern democratic values represented the core of Petre Andrei's beliefs and they also represented pillars of the masonic credo.

Keywords: *democratic values, Freemasonry, Iasi, interwar period*

Savant și om politic cu o carieră strălucită și un nemeritat tragic destin, Petre Andrei ilustrează intelectualitatea românească interbelică democratică, fidelă valorilor și principiilor lumii moderne din fazele incipiente ale genezei și cristalizării acesteia, din păcate o categorie nu foarte numerosă, rămasă în afara mrejelor ideologiilor totalitare active în epocă (fascismul și comunismul în toate formele și nuanțele acestora). Pentru multe dintre mințile luminate ale lumii politice, ale culturii, științei și spiritualității interbelice din țara noastră, astfel de ideologii afirmate tot mai puternic în siajul primei conflagrații mondiale la nivel continental au fost un cântec de sirenă care venea, prin ofertanta oportunitate a unei promise transformări profunde și radicale la nivel social și național, să compenseze frustrarea unei generații lipsită de un ideal național bine definit, în condițiile realizării României Întregite. La aceasta se adaugă dezamăgirile provocate de tulburările politice ale vremii, de corupția și venalitatea sistemului, de posibilitățile, în general reduse, de afirmare în conștiința publică, de dobândire a unui capital simbolic semnificativ.

Petre Andrei, născut la 29 iunie 1891 în Brăila, un om provenit din categoria neprivilegiată a societății, și-a croit destinul și cariera într-un mediu în care meritocrația nu era o realitate dominantă a timpului în care a trait. Biografia sa, în general bine cunoscută, a fost

marcată în copilărie de mama sa, Vasilica, precum și de profesorul Vasile Goraș, cel căruia i-a nutrit respect și o îndelungată prietenie. Studenția începută la Iași, la 1 octombrie 1910, în cadrul Facultății de Litere și Filozofie i-a conturat profilul intelectual și, mai mult, l-a legat funciar de metropola moldavă, oraș al culturii și cunoașterii, al unui mediu academic și universitar efervescent, al unei vieți politice active și pătimașe uneori, în ciuda renumelui unui stil de viață ieșean molcom și temeinic așezat. Tânărul student și-a asigurat existența printr-o bursă câștigată în fața unui juriu exigent din care făceau parte Ion Petrovici și Dimitrie Gusti și din meditațiile care-i completeau venitul modest. În anul premergător izbucnirii primei conflagrații mondiale, în iunie 1913, absolvă *magna cum laude* cursurile facultății și imediat obține o bursă doctorală, timp de doi ani, perioadă în care audiază cursuri la Berlin și Leipzig.

Izbucnirea Marelui Război determină reîntoarcerea lui în țară și o perioadă de participare la cursurile școlii militare de la Târgoviște urmate de un episod didactic la Liceul Național din Iași. În cuvintele fiului său Petru P. Andrei, „Deși potrivit legii era scutit de armată, fiind unicul susținător al mamei sale¹, la cererea sa a plecat pe front în prima linie, unde a cunoscut din plin urgiile luptelor din Valea Oituzului și a Cașinului, cu Regimentul 13 infanterie, alături de profesorul Traian Bratu. Deși rănit, după o perioadă de coalescență, la insistența sa va fi din nou trimis pe frontal unde căzuse lovit. Avea acum gradul de locotenent”². Pentru faptele sale de arme va fi decorat cu ordinele: „Steaua României”, „Coroana României” și „Crucea de război cu barete”.

Finalul Războiului de Întregire a Neamului va marca revenirea sa la preocupările intelectuale concretizate în susținerea disertației doctorale („Sociologia valorii”) și ocuparea unor poziții succesive în învățământul liceal și apoi universitar. După avataruri specifice generate de politicianismul vremii, va ocupa postul de profesor universitar la catedra părăsită prin transfer la București de către Dimitrie Gusti. Director, timp de cinci ani, al Bibliotecii Universității (1922-1927), va reorganiza activitatea acesteia și se va distinge prin opera științifică în domeniul sociologiei, dar și prin poziția fermă împotriva exceselor provocate de pătrunderea politicii în mediul universitar condamnând extremismul de dreapta.

Intrat în politică în rândurile Partidului Național Țărănesc, primul partid de masă din istoria României, se va plasa ideologic în aripa de centru stânga al acestuia și va susține constant, cu un talent retoric remarcat în epocă, principiile și valorile în care credea, adesea în opoziție cu unii membri ai conducerii acestui partid. Cum activitatea sa pe scena mare a politicii interbelice este cunoscută, atât cea parlamentară, cât și cea ministerială, nu voi insista asupra acesteia. Conchid doar subliniind rectitudinea sa morală, atașamentul față de valorile democrației tradiționale, aversiunea față de extremism și totalitarismul de dreapta și stânga.

Participarea sa în guvernele instituite în perioada monarhiei autoritare carliste în calitate de responsabil al domeniului instrucțiunii publice, culturii și cultelor are o serie întreagă de explicații și lectura *Jurnalului* savantului poate lumina pe cei curioși asupra resorturilor opțiunii sale. E de ajuns însă, în contextul temei abordate de mine, precizarea că opțiunea sa fundamentală în ceea ce privea viața publică românească nu a suferit transformări oportuniste semnificative. Sfârșitul său tragic, la 4 octombrie 1940, provocat de regimul legionar-antonescian și poliția „cămășilor verzi” epitomizează dramatismul unui angajament politic în vremuri tulburi și tragice pentru destinul național. Iată cum și-a justificat savantul Petre Andrei gestul ultim în scrisoarea lăsată soției sale: „*Eu, deși complet nevinovat, din nici un punct de*

¹ Tatăl său a murit în anul 1911.

² Petre Andrei, *Jurnal, memorialistică, corespondență*, ediție îngrijită de Petru P. Andrei, Valeriu Florin Dobrinescu și Doru Tompea, Editura Graphix, Iași, 1993, p. 26.

vedere, nu pot trăi umilit și disprețuit. Nu pot suporta nici chiar compătimirea. Am trăit demn o viață întreagă și nici în momente grele nu m-am plecat, necum în aceste momente când mi se face o teribilă nedreptate. De aceea trebuie să termin acum când se deschide o perspectivă neagră”³. Într-o altă scrisoare, lăsată copiilor săi, Petre Andrei preciza următoarele: „Scumpii mei copii. Mi-e greu, mi-e foarte greu să mă despart de voi și de mama voastră. Sunteți tot ceea ce am avut eu mai scump pe lume, dar nu mai pot trăi. Tocmai acum, când aveți mai multă nevoie de mine, eu trebuie să vă părăsesc pentru totdeauna... Eu am conștiința împăcată; sângele și moartea să cadă asupra capului celor care mi-au zdruncinat nervii în halul acesta. Am avut altă atitudine politică decât garda de fier, dar nu am prigonit pe nimeni și nu am făcut nici un gest urât. Nu pot să fiu însă umilit și degradat. De ce să fiu arestat? Dacă aș avea pe sufletul meu o cât de mică vină aș suferi orice, căci aș fi meritat. Dar așa? În cărțile scrise de mine apare clar atitudinea și concepția mea. Voi controlați și veți vedea”⁴.

Lucrările filozofului Petre Andrei au fost redescoperite după „obsedantul deceniu”, când a început culegerea și retipărirea operei sale, în maniera cenzurată impusă de rigorile ideologice ale regimului comunist. A lăsat în urma sa o operă semnificativă și valoroasă compusă din 15 lucrări, 5 cursuri universitare, peste 40 de studii și articole de specialitate, 25 de recenzii, 35 de conferințe și cuvântări, 3 rapoarte la legi și peste 75 de discursuri și intervenții parlamentare⁵. După schimbarea de regim din anul 1989, o parte consistentă a operei sale a fost din nou editată în varianta originală de această dată.

În 1991 a fost ales *post mortem* membru al Academiei Române.

Posteritatea lui Petre Andrei, a gândirii și operei sale, a fost puternic marcată de schimbările de regim politic din țară, de uitarea lui vinovată în unele cercuri intelectuale sau de prezentarea trunchiată a contribuțiilor sale cărturărești. Desigur, familia și unii dintre cei care i-au fost comilitoni sau învățăcei nu au putut face un adevărat *restitutio* al scrierilor sale multă vreme din cauza constrângerilor regimurilor totalitare cărora savantul li s-a opus cu atâta vehemență. Viața și activitatea sa au fost reduse, prea mult timp, doar la momentul ieșirii sale tragice din existența mundană cauzată de teroarea legionară, multe alte aspecte din activitatea sa de polimat au fost fie ascunse și ignorate, fie decupate arbitrar în contextul unor scrieri dedicate perioadei în care a trait și a fost prezent pe scena publică⁶.

În cele ce urmează, mă voi opri asupra uneia dintre laturile mai puțin cunoscute ale vieții și activității savantului Petre Andrei și anume calitatea lui de francmason. Sunt convins că toți cei care i-au studiat viața și opera vor recunoaște în calitatea de inițiat a savantului mai toate principiile și valorile susținute de această formă de spiritualitate sapețială concretizată în asociaționismul fraternalist modern, mai exact în Francmasonerie. Cercetarea acesteia a intrat în ultimul deceniu într-o nouă etapă ușor de remarcat, etapă care marchează nu doar un aspect cantitativ relevant ci, mai cu seamă, o nouă calitate a abordării atât din punctul de vedere al surselor inedite și editate consultate și puse în circulație, cât și metodologic. Cu toate acestea, o primă observație de ansamblu este absolut necesară și anume aceea că literatura istorică dedicată

³ Petre Andrei, *Sociologie generală*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1970.

⁴ Idem, *Fascismul*, Editura Neuron, Focșani, 1995, p. 111.

⁵ Datele sunt preluate din Petru Andrei, „Omul și personalitatea lui Petre Andrei” în Petre Andrei, *Jurnal, memorialistică...*, ed. cit., p. 36. Tot aici este menționat faptul că o altă parte a operei savantului a dispărut în condițiile războiului și a timpurilor tragice ale perioadei post-1940.

⁶ Facem cuvenita mențiune că prin grija regretatului Petru P. Andrei și a lui Doru Tompea opera savantului Petre Andrei a fost repusă în circulația științifică alături de alte scrieri ale acestuia și că Fundația Academică „Petre Andrei” și-a onorat constant și consistent patronul spiritual readucându-l în atenția opiniei publice românești și internaționale.

acestui domeniu a rămas încă profund divizată între autorii encomiaști (de regulă inițiați în Francmasonerie) și latomofobi (cei care condamnă *ab initio* această formă de aglutinare la nivel social). Între aceste două categorii de autori pot fi observați din ce în ce mai numeroși studioși ai acestui domeniu – până nu demult, unul de nișă și ocultat la noi – care încearcă abordări *sine ira et studio* a unei tematici vaste și atât de complexe. Conchidem această observație preliminară cu sublinierea că cercetarea unui fenomen social, cultural și spiritual atât de sofisticat și proteiform ca cel al nașterii afirmării și dezvoltării Francmasoneriei în diverse puncte ale întregului mapamond în ultimele trei secole este încă un teritoriu care își așteaptă exploratorii de bună credință, profesioniști și înarmați cu instrumentarul de cercetare adecvat care să înlocuiască amatorii pasionați, romanticii incurabili și pe cei tulburați de lipsa înțelegerii unei societăți moderne și contemporane atât de diversă, complexă și multistratificată.

Asociaționismul fraternalist prezent la Iași, în forme diferite și diverse (Francmasonerie, Rotary, B'nai Brith ș.a.) s-a dezvoltat firesc în straturile privilegiate și deținătoare de capital simbolic în urbea moldavă, în mediul etnic românesc și evreiesc cu precădere – grupurile etnice dominante în orașul celor șapte coline. Francmasoneria și-a reaprins luminile la un deceniu după înfăptuirea de facto a Marii Uniri, în anul 1928, acest lucru putând fi explicat și prin starea generală precară a orașului și locuitorilor săi confrunțați cu mari probleme de facturi diverse și cu o relativă marginalizare în comparație cu atenția acordată capitalei țării și a provinciilor unite cu țara-mamă. Vechea tradiție a cluburilor, societăților și asociațiilor din fosta capitală a Moldovei a reînviat în spiritul coagulant al unor imperative care țineau de condițiile modernizării și democratizării țării, de valorile morale ce trebuiau promovate, valori necesare în procesul refacerii „fibrelor” țesutului social și ale afirmării societății civile. Ca formă a sociabilității Francmasoneria oferea atunci, ca întotdeauna, nu doar ocazia întâlnirii unor spirite afine din varii domenii ale vieții socio-profesionale și cultural-spirituale, animate de valori și principii cu vocație universală, eminentemente democratice, ci, mai mult, ea pune în operă acțiuni caritabile ascunse sub vălul anonimatului, oferea sprijin dezinteresat multora și crea legături puternice și solide între oameni care altminteri nu s-ar fi întâlnit decât prin capriciile sortii⁷.

Petre Andrei a fost inițiat în Francmasonerie la 4 noiembrie 1930⁸ în Loja „Moldova”, cea de-a cincea lojă care și-a aprins luminile la Iași la data de 18 februarie 1930⁹. Numele acestei loji nu a fost ales întâmplător, căci în istoria Francmasoneriei din spațiul românesc o lojă purtând același nume distinctiv este semnalată în anul 1747, tot la Iași. Se marca astfel o continuitate simbolică semnificativă. Fac precizarea că în perioada interbelică în Orientul Iași au funcționat alte patru loji după cum urmează: Loja „Dimitrie Cantemir” fondată în anul 1928, Loja „Vasile Alecsandri” apărută în același an, Loja „Zorile” care și-a aprins luminile în anul 1929 și Loja „Dr. C. Mârzescu” fondată în anul 1930, anul apariției lojii în care a funcționat și personajul nostru.

Numele lui Petre Andrei este menționat și în *Repertoarul general al Francmasoneriei* aflat în arhivele CNSAS¹⁰.

⁷ Considerațiile de mai sus sunt preluate din volumul Cătălin Turliuc, Mircea Munteanu, *Francmasoneria în Iașul interbelic*, Editura Mușatinii, Suceava, 2020, pp. 15-16.

⁸ Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), Fondul *Francmasoneria Română 1921-1945*, fila 50.

⁹ Ioan T. Ulic, *Cronologie, Istoria MLNR – Documente*, Editura V.I.S. Print, București 2014, p. 60.

¹⁰ Arhivele CNSAS, Fond *Documentar*, Dosar nr. 2569, fila 1 verso.

36	Abraamovici Josef	
37	Andrei Petre	prof. univ. Iasi - fost ministru - decedat
38	Andrei O	int. la facult. - Filologie - Iasi

Loja „Moldova” din Orientul Iași apare înregistrată în *Annuaire de la Franc-Maçonnerie Universelle*, lucrare editată în capitala Elveției, la Berna, în anul 1932¹¹. Ea se afla în obediența Marii Loji Naționale din România, entitate francmasonică regulată. Date importante și deopotrivă relevante cu privire la această lojă ne sunt dezvăluite dintr-un Tablou al acesteia aflat în arhivele CNSAS¹².

30

IV. R.L.L. „Moldova”

1)	Andrei Petru, prof. univ. Litere,	165	inițiat la 4 Noemb. 1930
2)	D'Albon Georges, insp. cadastru,	167	* * 1 April 1931
3)	Bratu Traian, prof. univ. Litere,	169	* * 20 Iunie 1928
4)	Borcea Ioan, prof. univ. Științe,	171	* * 12 Iunie 1931
5)	Chirilă Ioan, pensionar,	173	* * 22 Mart 1928
6)	Culianu Ștefan, magistrat,	175	* * 30 Mai 1928
7)	Dumbravă Constantin, avocat,	177	* * 20 mart 1931
8)	Eraclide Xenofon, avocat,	179	* * 17 Oct. 1930
9)	Gheorghiu Ștefan, proprietar,	181	* * 28 Mart 1930
10)	Ioan Cezar, avocat,	183	* * 26 Oct. 1928
11)	Jacotă Mihail, profesor,	185	* * 4 Noemb. 1930
12)	Lungu Vasile, profesor,	187	* * 22 Februar 1934
13)	Meissner Constantin, pensionar,	189	* * 6 Noemb. 1930
14)	Motăș Camil, expert montabil,	191	* * 12 Iunie 1931
15)	Nubert Grigore, medic, conf. univ.	193	* * 3 Oct. 1928
16)	Negruzzi Constantin, inginer,	195	* * 14 Noemb. 1928
17)	Rizescu Ioan, profesor,	197	* * 8 Dec. 1933
18)	Negruzzi Mihail, proprietar,	199	* * 28 Febr. 1930
19)	Sadoveanu Mihail, scriitor,	201	* * 10 Ianuar 1928
20)	Topârceanu Gheorghe, scriitor,	203	* * 21 mart 1930
21)	Sadoveanu Vasile, profesor,	205	* * 10 Ianuar 1928
22)	Toma Octav, profesor,	207	transferat de la Chigîndu în cursul anului 1933.
23)	Varlaam Aurel, proprietar,	209	inițiat la 28 Februar. 1930

N.B. Toți membrii R.L.L. „Moldova” sunt maeștri, afară de FF..
Borcea Ioan, Gheorghiu Ștefan, Lungu Vasile, Rizescu Ioan și Varlaam Aurel, cari sunt discipoli.

¹¹ *Annuaire de la Franc-Maçonnerie Universelle 1932*, Imprimerie Büchler & Co., Berne, 1932, p. 343.

¹² ANIC, Fondul Francmasoneria Română 1921-1945, fila 50.

Tabloul Lojii „Moldova” din Iași a fost întocmit, cel mai probabil, la jumătatea anului 1934, întrucât mențiunea cu data ultimului inițiat cuprins în tabel este 22 februarie 1934. La data întocmirii acestui document loja cuprindea 23 de membri pe care îi menționăm în continuare: scriitorul Mihail Sadoveanu, inginerul agronom Vasile Sadoveanu, fratele scriitorului, inginerul Constantin L. Negruzzi, medicul Grigore Nubert, avocatul Cezar Ioan, magistratul Ștefan Culianu, pensionarul Ioan Chirilă, profesorul universitar Traian Bratu, profesorul universitar Petre Andrei, avocatul Xenofon Eraclide, proprietarul Ștefan Gheorghiu, profesorul Mihail Jacotă, pensionarul Constantin Meissner, generalul (proprietar) Mihail Negruzzi, scriitorul George Topârceanu, proprietarul Aurel Varlam, expertul contabil Camil Motăș, avocatul Constantin Dumbravă, profesorul universitar Ioan Borcea, inspectorul de cadastru Georges d’Albon, profesorul Ion Rizescu, profesorul Octav Toma și profesorul Vasile Lungu. O simplă consultare a enciclopediilor și dicționarelor, ori, mai facil, a internetului, poate da indicii clare despre valoarea personajelor aflate în această lojă. Un alt membru cunoscut al acestei loji a fost avocatul și omul politic Nicolae Gheorghide (Gheorghidi), semnalat ca membru activ al acesteia în anul 1935.

În anul 1932, Maestru Venerabil al Lojii a fost scriitorul Mihail Sadoveanu, iar cu începere din anul 1934 loja a părăsit Marea Lojă Națională din România și a trecut, cu 17 dintre membri săi, în obediența Federației Francmasoneria Română Unită.

Prezența savantului și omului politic Petre Andrei în francmasoneria interbelică ieșeană poate fi explicată prin câteva considerații privitoare atât la valorile și principiile sale de viață, acestea suprapunându-se în cea mai mare parte cu cele promovate de această formă de aglutinare fraternală modernă, cât și prin contextul social și al cercului de prieteni și apropiați în care Petre Andrei și-a croit destinul. Dragostea de patrie reflectată încă din momentul participării sale voluntare la Războiul de Întregire a Neamului¹³, consistența mesajului său public racordat valorilor democratice exprimat și în opera sa¹⁴, comportamentul în viața universitară și în cea politică¹⁵, atașamentul față de familie și prieteni marcat de afecțiune și responsabilitate asumate mereu, toate acestea sunt semne peremptorii ale unui om bine ancorat în societate, liber și de bune moravuri. Alături de Frații săi din Loja „Moldova”, oameni ale căror nume au rezonanță în istoria și cultura ieșeană, în cazul unora chiar a României interbelice, Petre Andrei s-a manifestat activ pe scena societății noastre. În lipsa unor surse de arhivă și cunoscută fiind discreția cu

¹³ Într-o scrisoare adresată unuia dintre mentorii săi, Ioan Petrovici, tânărul voluntar scria: „Voi aplica concepția filosofică că viața nu prețuiește prin ea nimic, ci valoarea ei provine din idealul căreia îi este pusă. Idealul nostru este așa de mare și sfânt, încât vedeți de ce nu mă neliniștește deloc gândul morții”. În momentul tragic al sfârșitului său din toamna anului 1940 regăsim aceeași motivație de ordin filosofic și moral.

¹⁴ În lucrarea sa *Fascismul*, publicată în anul 1927, cu un an înainte de intrarea sa în politică alături de Partidul Național Țărănesc, partid pe care l-a reprezentat în parlamentul țării, Petre Andrei scria: „Nu dictatura este principiul ideal care poate asigura progresul omenirii și nu e nevoie de revenire la trecut pentru a găsi o normă de conducere politică, căci democrația bine înțeleasă și parlamentarismul conștient și liber oferă toate elementele necesare unei normale funcționări a vieții de stat”. Savantul conchidea în lucrarea mai sus menționată: „Dictatura fascistă nu se deosebește în esență sa de dictatura bolșevică, căci atât în Italia cât și în Rusia ea este apăsătoare și abuzivă. Bolșevicii și fasciștii au creat monopolul puterii în favoarea partidului și al clasei lor: ei s-au impus cu forța, trecând peste lege, ceea ce constituie un fapt de o gravitate excepțională, căci au proclamat primatul forței asupra dreptului...”. Citatele provin din Petre Andrei, *Jurnal. Memorialistică...*, pp. 12-13

¹⁵ Cititorul interesat poate afla amănunte extrem de relevante despre modul în care Petre Andrei a ajuns în anii regimului de autoritate monarhică și de dictatură în postură ministerială. Jurnalul său, început la 5 decembrie 1938, relevă amănunte din care reiese clar că Petre Andrei nu și-a abandonat credința politică și că doar forțat de împrejurări a acceptat prezența sa în guvernările epocii respective.

privire la lucrul în cadrul lojilor nu am găsit până în prezent detalii legate de activitatea în câmpul francmasoneriei a savantului. Pot doar intui, cunoscând activitatea generală a unor loji din perioada interbelică, că acesta a contribuit – asemenea Fraților săi – la opera caritabilă, la înfăptuirea binelui public, la cultivarea în rândul opiniei publice a crezului și valorilor structurii din care făcea parte. La fel, pot presupune, fără a avea date concrete însă, că activitatea sa în cadrul Francmasoneriei a încetat în perioada sfârșitului anilor '30, atunci când o bună parte a acesteia a intrat în adormire voluntară. Petre Andrei a întreținut legături apropiate și cu alți francmasoni ieșeni precum: Traian Bratu, Theofil Simensky, Sergiu Niță, Dan Bădărău, Eugen Herovanu, Ionel Teodoreanu, Octav Botez, Ilie Minea, Mihai Ralea ș.a. toți repere în viața intelectuală și culturală a Iașului și a țării.

În încheiere, îmi exprim speranța că prin acest articol am contribuit la o mai bună cunoștere a unei personalități notabile a sociologiei românești, a unui om care s-a implicat activ în viața socială și politică a țării, prin relevarea apartenenței sale la Francmasonerie, aspect biografic mai puțin cunoscut publicului larg. Sunt convins că Petre Andrei face parte din categoria restrânsă a oamenilor care, înainte de a fi inițiați în misterele Artei Regale, au internalizat deja principiile și valorile clamate și promovate de aceasta și, prin acest simplu fapt, au putut aduce plusvaloare și consistență activității acestei structuri fraternală.

BIBLIOGRAFIE

ANDREI, Petre, *Jurnal, memorialistică, corespondență*. Ediție îngrijită de Petru P. Andrei, Valeriu Florin Dobrinescu și Doru Tompea, Editura Graphix, Iași, 1993.

Idem, *Sociologie generală*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1970.

Idem, *Fascismul*, Editura Neuron, Focșani, 1995.

Annuaire de la Franc-Maçonnerie Universelle 1932, Imprimerie Büchler & Co., Berne, 1932.

TURLIUC, Cătălin, MUNTEANU, Mircea, *Francmasoneria în Iașul interbelic*, Editura Mușatinii, Suceava, 2020.

ULIC, Ioan, T., *Cronologie, Istoria MLNR – Documente*, Editura V.I.S. Print, București, 2014.